

Strategidokument for St. Hanshaugen sokn

Med satsningsområder, delmål og handlingsplaner for perioden 2021-23

St. Hanshaugen sokn ble etablert som eget sokn ved inngangen til 2020. Våren 2020 ble verden rammet av korona-pandemien. Kirke, kulturliv og samfunn for øvrig, ble på ulikt vis stengt ned. Gjennom 2020 og inn i 2021 har stab og råd arbeidet med strategi for det nye soknet. – Høsten 2020 ble ny sokneprest tilsatt, mot nyttår ble ny medarbeider mot barne- og ungdomsfeltet i Lovisenberg-området tilsatt, våren 2021 ble ny daglig leder tilsatt.

Vår lokale folkekirke består av alle døpte medlemmer i Den norske kirke i St.Hanshaugen sokn. Lønnede og ulønnede medarbeidere står sammen om den daglige virksomheten i soknet. Noen er vigslet til kirkelig tjeneste, andre ikke. Her følges mennesker gjennom livet, i glede og sorg fra vugge til grav – fra dåp til begravelse. Som folkekirke i Den norske kirke tilhører soknet en større kirkelig sammenheng. Med dette visjons- og strategidokumentet ønsker soknet å gi svar på hva folkekirken på vårt sted her på St. Hanshaugen har som mål og visjoner. Dokumentet inneholder to deler. Selve strategien (1), som har *helligstedet* som sentrum og fire strategiske prioriteringer, med klare satsningsområder, delmål og konkrete tiltak, handlingsplaner. Strategien er både styringsredskap for lønnede og ulønnede medarbeidere i soknet og samtidig en orientering for den interesserte.

Strategidokumentet inneholder også et (2) bakgrunnsdokument, som ligger til grunn for strategien. Her peker vi for det første på en rik historie knyttet til våre kirker, Gamle Aker og Lovisenberg, gir en historisk forankring for det nye soknet. For det andre peker vi her på hvordan det religiøse landskap er i endring, hvor den enkelte i større grad opplever seg å være både frisatt fra religiøse tradisjoner og autoriteter, og samtidig, på nye måter, åpen både for religiøse tradisjoner og andre impulser til livstolkning og mening, gjerne knyttet til sanselighet, sted og praksiser. For det tredje peker vi i bakgrunnsdokumentet på vår situasjon i dag her på St. Hanshaugen, kjennetegnet av stor mobilitet i befolkningen og en overvekt av både barn i barnehagealder og unge voksne. – Som menighet møter vi dermed utfordringer som vi på mange måter deler med andre sentrumsmenigheter i storbyene.

Helligstedene i soknet, Gamle Aker og Lovisenberg kirker, skal gi rom og plass til alle som søker dit. Folkekirken på St. Hanshaugen skal være åpen for fornyelse. Samtidig skal den gi tilhørighet og fellesskap, og arbeide for å utforske rikdommen i kirkens historiske arv. Kirken skal være preget både av åpenhet og egenart. Eierskap, engasjement, involvering og deltakelse er viktig i folkekirkens liv. – Dette visjons- og strategidokumentet gir retning til hvordan vi skal oppnå dette.

Ett sentrum – fire strategiske prioriteringer

Soknets to kirker, Gamle Aker og Lovisenberg, er fysiske, konkrete og historiske rom med en geografisk plassering ved St. Hanshaugen. Kirkene er helligsteder og er sentrum i soknets strategi. Utgangspunktet er opplevelsen av og overbevisningen om at det gudsnærvær som fyller alt og alle, som muliggjør liv og hverdag, og som i Jesus Kristus bringer oss godt nytt, kan finne form, språk og uttrykk på helligstedene. Våre kirker er viktige helligsteder på St. Hanshaugen. Kirkene er steder og rom hvor mennesker kan falle til ro i stille undring over livet og ta hverdagen tilbake. De er steder for historisk, kulturell, sosial og åndelig forankring, opplevelse og tilhørighet. Steder hvor mennesker erfarer noe større enn seg selv, et overskridende og hellig nærvær, og hvor de opplever å tas imot som dem de er av Gud selv, med all sin sårbarhet. Soknets kirker er helligsteder som kan gi plass til ro

og undring, forankring og tilhørighet. De kan skape opplevelse av overskridelse – og rommer forkynnelse, takk, tilbedelse og lovsang.

Våre kirker, helligstedene, utgjør sentrum i vårt arbeid. Vi vil arbeide for at:

- Flere får mulighet til å oppleve helligstedet
- Folkeliv, kulturliv og kirkeliv skal møtes og flettes sammen
- Mennesker skal få delta i gudstjenesteliv og kirkelige aktiviteter

Vi vil skape tilhørighet, eierskap, engasjement, involvering – så mennesker i soknet og i byen, som enkeltpersoner og fellesskap, kan vokse i tro, håp og kjærlighet. Med helligstedet som sentrum skal soknet ha fire strategiske prioriteringer. Vi skal i vårt arbeid ha særlig fokus på:

1. Helligstedet
2. Trosopplæring
3. Diakoni
4. Kontakt/informasjon

1 Helligstedet

Overordnet mål:

De to kirkene i soknet, Gamle Aker og Lovisenberg kirke, er helligsteder og sentrum og kjerne i folkekirkens liv. Soknet skal arbeide for både å hente frem rikdommer i kirkens historiske arv og samtidig lete etter nye måter for hvordan menneskene her kan oppleve og erfare kirkene.

Helligstedene skal gjøres mer tilgjengelige og det skal utvikles et spenn av ulike aktiviteter i kirkene: Fra åpen kirke med vekt på stillhet og uten noen form for regi, til kulturarrangement som spenner bredt i form og uttrykk, og til søndagens høymesse med sin faste historiske struktur.

Delmål:

- Å gjøre helligstedene mer tilgjengelige for flere mennesker
- Skape kjennskap og identitet til kirkenes historiske, kulturelle og spirituelle arv
- I samarbeid med Pilegrimssenter Oslo fremme Gamle Aker kirke som pilegrimskirke
- Tilrettelegge for dåp i Gamle Aker kirke med særskilte dåpsgudstjenester
- Å styrke kirkesang, fellesskap og tilhørighet gjennom å etablere kor
- Utvikle og profilere gudstjenestelivet i de to kirkene
- Å legge til rette for ulike praksiser knyttet til bønn og kontemplasjon i de to kirkerommene
- Utvikle kirkerommene som kulturarena, aktivt arbeide for å etablere samarbeidspartnere i kulturlivet, som kan bidra med sine erfaringer og visjoner om hvordan kirkerommet kan brukes

Handlingsplan 2021-23:

- Satse på «åpen kirke» – både gjennom å åpne kirkene fysisk og gjennom utvikling av materiell som kan skape kunnskap og tilhørighet, især Gamle Aker
- Tilstrebe en imøtekommende profil ved forespørsler om bruk av kirkene, især for personer og grupper som direkte eller indirekte blir bidragsyttere for vår visjon for soknet
- Videreføre åpen kirke torsdag ettermiddag i Gamle Aker kirke og etablere åpen kirke i Gamle Aker søndag etter gudstjenestetid. Videre skal det utredes muligheter for ytterligere åpen kirke i begge kirker.

- Gamle Aker kirke har en særstilling i byen i kraft av sin alder, på særlige høytidsdager og festdager samler kirken mennesker fra hele byen. – Dette gjelder særlig jul, påske, 17. mai og Allehelgensdag. Det skal utvikles en egen gudstjenestelig profil knyttet til disse dagene.
- Etablere ukentlig kveldsmesse/-bønn torsdag ettermiddag i Gamle Aker kirke i samarbeid med Pilegrimssenter Oslo, som avslutning på åpen kirke og med påfølgende mulighet for sosialt fellesskap bak i kirken (kaffe/te)
- «Lovisenberg-søndag» – utvikle et eget konsept for gudstjeneste og sosialt møtested for barn, ungdom og familier, første søndag i måneden
- Arbeid for å etablere «familiekor» i Lovisenberg kirke, med utgangspunkt i *Bare barnemat* i Lovisenberg menighetshus
- «Gamle Aker-søndag» – utvikle et eget konsept for gudstjeneste og sosialt møtested med kulturelt innslag, siste søndag i måneden
- Arbeide for å etablere kirkekor som også bidrar i det liturgiske liv i Gamle Aker
- Arbeide for en videreføring av forsangergruppe i Gamle Aker

- Justere lokal grunnordning og få godkjent hensiktsmessig forordning for soknet
- Gjennomgang av praktisk bruk av kirkerommet Gamle Aker, med plassering av stoler og bruk av gjenstander
- Utarbeide plan for oppjusteringer av Gamle Aker kirkerom, som belysning, lydanlegg m teleslynge, døpefont, lesepult m.m.

2 Trosopplæring

Trosopplæring i Den norske kirke er identisk med dåpsopplæring, tradisjonelt kalt *katekese*, kristen undervisning og opplæring for alle døpte. I vår samtid er trosopplæring rettet mot voksne en mangelvare i menighetene.

Med trosopplæringsreformen, vedtatt av Stortinget i 2003, er ressurser tilført kirken fra stat for at kirken gjennom egne ansatte skal ivareta ansvaret for trosopplæring av barn og unge opp til 18 år. Menigheten har to stillinger knyttet til barne- og ungdomsarbeid: Én stilling som består av 50% menighetspedagog og 30% barne- og ungdomsdiakon. Videre én stilling i 100% knyttet til barne- og ungdomsarbeid med særlig fokus på Lovisenbergområdet, en stilling i skjæringspunktet mellom trosopplæring og barne- og ungdomsdiakoni.

Overordnet mål:

Vårt overordnede mål er å tilby trosopplæring for alle mennesker som er åpne for å oppleve og lære, uavhengig av aldersgruppe. Mye arbeid på feltet vil i praksis være i skjæringspunktet mellom diakoni og trosopplæring. Et sentralt aspekt ved arbeidet er også å skape fellesskap og tilhørighet. – Sentralt i arbeidet skal være å bruke helligstedet som ressurs.

Delmål:

- Utvikle et bredt trosopplæringstilbud til barn og unge i alderen 0-18 år, med særlig vekt på arbeid lokalisert til i Lovisenberg-området
  - Tilby organisert voksenkatekese
- (Se også diakoni under, hvor flere av delmålene er i skjæringspunktet mot trosopplæring.)

Handlingsplan 2021-23:

- Første halvår 2021: Revidere trosopplæringsplanen, iverksettes andre halvår
- Første halvår 2021: Planlegge «Forum for tro og tanke», et møtested for samtale om liv, tro og kirkens arv, iverksettes andre halvår

- Videreføre babysang i Gamle Aker
- Etablere babysang i Lovisenberg

(Se også diakoni under, flere punkter på handlingsplan er i skjæringspunktet mot trosopplæring.)

3 Diakoni

Med oppdelingen av Sentrum- og St. Hanshaugen sokn og etableringen av St. Hanshaugen sokn, ble diakonistillingene flyttet ut av soknet. Vi har ikke diakoner tilsatt, men vi har en diakoniressurs i 30% stilling (innehas av person som også er menighetspedagog) rettet mot barn og unge. Stillingen knyttet til Lovisenberg finansiert av *Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg* er i skjæringsfeltet mellom trosopplæring og barne- og ungdomsdiakoni. – De to stillingsressurser omtales her som «diakonimedarbeidere».

Menigheten har en sterk og rik tradisjon på diakonifeltet, jf. gjennomgangen av historie, arv og tradisjon i bakgrunnsdokumentet (se bak). I dag er disse feltene i all hovedsak overtatt av velferdsstaten eller er utviklet til å bli egne organisasjoner. – Vi ser dette som en videreføring og utvikling av våre anliggender og vårt ansvar som kirke, den tjeneste alle «mennesker av god vilje» utfører, som uttrykk for et «større vi». Dette gjør likevel ikke diakonal identitet og virksomhet i menighetens egen regi i dag mindre viktig:

«Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Det er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende felleskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.» (Plan for diakoni i Den norske kirke).

Overordnet mål:

Det er en overordnet målsetning at menigheten har en sterk diakonal satsning mot barn og unge, arbeidet skal særlig være lokalisert til Lovisenberg-området. Mye arbeid på feltet vil i praksis være i skjæringspunktet mellom diakoni og trosopplæring. Et sentralt aspekt ved arbeidet er også å skape fellesskap og tilhørighet, eierskap og engasjement. – Sentralt i arbeidet skal være å bruke helligstedet som ressurs.

Delmål:

- Ivareta og videreutvikle kirke-skole-samarbeidet med Ila skole
- Tilrettelegge for skolebesøk for alle klassetrinn i Osloskolen
- Utrede og etablere ulike typer barne- og ungdomsarbeid i Lovisenberg-området, særlig knyttet til Lovisenberg kirke og menighetshus men også i soknet forøvrig
- Søke samarbeid mot den nabomenighet hvor «våre barn» går videre på ungdomsskole, Fagerborg menighet, i utvikling av tilbud og aktiviteter
- Støtte, inkludere og profilere speiderne (Oslo 32)
- Støtte misjonsforeningene i menigheten
- Støtte, inkludere og profilere Kirkens bymisjons arbeid i soknet, gjennom arbeidet som gjøres ved: St. Hanshaugen Frivilligsentral (økonomisk rådgivning, ledsagertjeneste og språktrening), St. Hanshaugen seniorsenter (fellesskapsaktiviteter for eldre) og Skattkammeret St. Hanshaugen (gratis utlån av utstyr til barn og unge)
- Utvikle diakonale tiltak rettet mot voksne og eldre

Handlingsplan 2021-23:

- Andre halvår 2021 iverksette tilbud mot barn og unge i Lovisenberg-området
- Innfri forpliktelser knyttet til Ankerske Waisenhus (gir økonomisk støtte som muliggjør 30% stillingsressurs barne- og ungdomsdiakon)

- Etablere ungdomsklubb i menighetshuset i Schwensensgate 15, i samarbeid med Stiftelsen Markus menighetshus, i skjæringspunktet mot trosopplæring
- Utvikle diakoniplan for soknet i samvirke mellom stab og frivillige
- Fast å arrangere kirkekaffe
- Videreføre arbeid rettet mot eldre med støtte fra både Langaas og Bondoff legat (to legater rettet mot eldrearbeid i soknet og i samarbeid med Fagerborg sokn)
- Synliggjøre arbeidet som gjøres i regi av Kirkens bymisjon i soknet

4 Kontakt/informasjon

Det er et hovedmål i soknets arbeid å finne måter å kommunisere på som åpner og positivt inviterer mennesker til kirkebyggene som hellige steder. At mennesker skal kjenne seg velkomne i kirkerommene. Vi vil arbeide med måter å invitere menneskene inn, det er også et informasjonsspørsmål – et spørsmål om kontakt med lokalsamfunnet og den større byen rundt. Det skal jobbes for synlighet og interaksjon i ulike relevante kanaler for aktiviteter og arrangementer i egen regi, i regi av våre nærmeste samarbeidspartnere i soknet, som Pilegrimssenter Oslo (som pilegrimsmesse/ -dag/ -vandring), Diakonissehuset (som retrett og tidebønner) og Kirken bymisjon (frivillighetsentralen, seniorsenteret, skattkammeret) – og i regi av andre.

Delmål:

- Kritisk gjennomgang av alle kontaktflater og utvikling av en informasjons- og kommunikasjonsplan
- Utarbeide plan for markedsføring og profilering, skal innarbeides som eget punkt i menighetens årlige budsjett
- Etablere nyhetsblad med sikte på utvikling til menighetsblad (digitalt og/eller som trykksak)
- Informasjon til og struktur for kontakt med frivillige gjennomgås, både med hensyn til behov og ønsker, og for å sikre god informasjonsflyt

Handlingsplan 2021-23:

- Lage nyhetsblad på halvårs-/kvartalsbasis
- Igangsette generering av maillister for kommunikasjon
- Bygge opp hensiktsmessige måter å registrere frivillige
- Utvikle kontakt- og informasjonsmateriell rettet mot frivillige
- Reetablere kick-off samlinger i januar og august for frivillige
- Etablere ukentlig «åpent hus», hvor ansatte er tilgjengelig på særskilte dager

Kulturkalender / arrangementer

Kirkene i soknet er flittig i bruk til andre formål enn de rent liturgiske og gudstjenestelige. Konserter og andre kulturarrangementer kan på ulikt vis relateres til de fire strategiske områdene som er beskrevet ovenfor. Samlet skal de få plass i en «kulturkalender» som skal være del av kirkeårets rytme i soknet. Arrangementer kan være knyttet til kirkeårstid eller særskilte dager i året, eller være frittstående. – Dette gjelder både soknets egne arrangement og andre kulturelle arrangementer og konserter.

En kulturkomité bestående av medlemmer av stab, råd og andre frivillige skal ha ansvar for å planlegge og iverksette kulturkalenderen. I arbeidet skal det etterstrebes samarbeid med aktører på kunst- og kulturfeltet.

Mulige elementer til kulturkalenderen:

- Allehelgen-helgen, åpen kirke og kunstutstilling (f.eks. i samarbeid med Galleri Ramfjord som ligger i soknet)
- Helgen første søndag i advent i Gamle Aker (tenne juletre, «Lys våken», pilegrimsdag)
- Pilegrimsdag om våren, søndag etter Kr. Himmelfart i mai
- Halloween (på hverdag uken før 31. oktober)
- St. Hans-markering på St. Hanshaugen (som familie- og trosopplæringsarrangement)
- Skjærtorsdagsmåltid i Lovisenberg
- Hans Nielsen Hauges fødsel (3. april, markeres tilstøtende helg)
- Reformasjonsdagen (31. oktober, markeres tilstøtende helg)
- Lovisenberghelgen
- Tradisjonelle høytidsdager og andre markeringer, som: Olsok, Martinsmesse, juletefest, «Inkluderingsdag» (LGBTQ), karneval.

Bakgrunnsdokument

Dette bakgrunnsdokumentet, som ligger til grunn for menighetens strategi, inneholder to blikk: Et blikk på stedets rike og lange kirkelige historie, og et analytisk blikk på egen samtid og eget sted her midt i Oslo. – Mens blikket bakover i historien gir *forankring*, så gir blikket på egen samtid *orientering*.

Dette bakgrunnsdokumentet kan leses frittstående eller som del av strategien.

Forankring – et blikk på vår historie, arv og tradisjon

Det vi i dag kjenner som Gamle Aker kirke ble bygd på gården Aker midt på 1100-tallet. Kirken er omtalt i Borgartingsloven som en av seks fylkeskirker i Viken og regnes som søsterkirke av Hallvardskatedralen som i dag ligger i ruiner i gamlebyen. Den var tilnærmet identisk i utførelse og stil, kirkeskipet i katedralen var 1 meter lenger. Gamle Aker var en av de største middelalderkirkene i landet utenom domkirkene. Av form og stil antar man at det var engelske håndverkere som bygde Hallvardskatedralen, og at de samme håndverkerne så bygde Gamle Aker. Mens Hallvardskatedralens byggherre var Sigurd Jorsalfare (1090-1130), og katedralen er bygget som gravkirke for St. Hallvard, er det ukjent hvem som var byggherre for Gamle Aker og hvilke(n) helgen(er) den er viet. – Men kirken er østvendt og følger kristenretten i Gulatingsloven: «Dette er opphavet i lovene våre at vi skal bøye oss mot øst og be til den hellige Krist», og har i snart 1000 år vitnet om kristenarven på vårt sted. I dag er Gamle Aker kirke eldste bygning i Oslo, er både helligsted og kulturminne. Den er et hellig sted for mange men er samtidig, som Oslos eldste bygning, også kulturminne for alle i både soknet og i byen.

Fra 1186 og frem til 1587 lå Gamle Aker under Nonneseter kloster, da ble kirken lagt inn under Akershus slottskirke. Gamle Aker var hovedkirke i Aker frem til 1855. Historisk omfattet soknet og herredet Aker det meste av det som i dag er Oslo. Byen Christiania ble anlagt i 1624 og utgjorde fra gammelt av bare én menighet, foruten slotts- og garnisonsmenigheten, og hadde bare én kirke, det vi i dag kjenner som «domkirken», Vår frelsers kirke. Men byen utgjorde frem til omlag 1850 heller ikke mer enn Kristian IV's byanlegg, det vi i dag kjenner som «Kvadraturen», og hadde da omlag 30 000 innbyggere. Midt på 1800-tallet vokser byen sterkt som følge av den pågående industrialiseringen. Langs Akerselva ble det etablert mye industri og det vokser frem flere forsteder. I 1857 bestemmes det at flere av disse områdene i Aker som nå er forsteder til Christiania, skal innlemmes i byen, og påfølgende år følger så også en kirkelig nyordning. Nå etableres et nytt sokn i byen, Trefoldighet sokn ved siden av Vår frelser sokn. – I beslutningen fra 1858 står det også at det skal opprettes et nytt soknekall med «gamle Aker kirke» som soknekirke. I 1861 etableres så to nye «soknekall», to nye menigheter, hhv Grønland og Gamle Aker, områdene innlemmes nå i Christiania. I Gamle Aker sokn bor det da ca 4000 mennesker, den første sokneprest som tilsettes i det nye soknet er Theodor A. Dop, han er sokneprest i perioden 1861-86. De kirkelige statistikkene for Oslo fra 1885 forteller at antallet som søkte nattverd sist år varierte fra sokn til sokn, og var på mellom 8 og 24%.

Byen er i sterk vekst. I 1868 er innbyggertallet i Gamle Aker nådd ca 10 500, noe få år senere, i 1874, er tallet steget med omlag 50% til ca 15 500. Gamle Aker er nå byens største menighet i utstrekning. De sosiale forhold og den sosiale nød kommer på mange måter til å prege kirkens arbeid. Den første «menighetspleieforening» i byen etableres i Gamle Aker. Det gis noe pengehjelp til trengende og det deles ut mat- og brenselbilletter. Snart organiseres også hjemmearbeid for kvinner, helst strikking,

hvor de ferdige gjenstander kjøpes av foreningen og selges så videre, gjerne med tap. Men også før Aker ble eget sokn og innlemmet i Christiania, stod hva vi i dag vil karakterisere som en diakonal orientering sterkt. Honoratus Halling, som var personalkapellan hos sogneprest Fangen i Aker fra 1847 til 1855, hadde et spesielt oppdrag i å ta hånd om «– det ulykkelige Samfund på Grønland». Her stifter han *Enerhaugens Samfund*, Norges første arbeidernesamfund, som regnes som starten på Kirkens Bymisjon, Samvirkelaget, Spareskillingsbanken og dels også tanken om folkebibliotek.

Christiania Indremisjon oppretter i 1868 *Diakonisseanstalten*, og kaller Cathinka Guldborg til «forstanderinne». I 1894 ble grunnsteinen lagt til diakonissenes nye sykehus på Lovisenberg. Cathinka Guldborg bygger her opp en organisasjon og et sykehus, som ikke bare betydde opptakten til en organisert kvinnelig diakoni, men også begynnelsen til en faglært sykepleie i Norge. Her utdannes snart sykesøstre, de første i Norge med full fagutdannelse. Fokus er på syke- og fattigpleie, og hva man oppfatter som «kristelig barmhjertighetsarbeid». I 1912 innvies Lovisenberg kirke, bygget for sin eiers, Diakonissehusets, bruk. Kirken blir også snart menighetskirke for Lindern- og den nordlige delen av Ila-området. Fra 1940-årene blir den småkirkemenighet og eget sokn fra 2006 til den ble del av storsoknet Sentrum og St. Hanshaugen sokn i 2013.

Det sosiale engasjement i tidligere Gamle Aker sokn videreføres av res.kap. og snart sokneprest Eugene Hanssen (1899-1924). Særlig var det gamlehjemsaken som stod i sentrum. I Gamle Aker var han allerede i 1902 med å opprette et gamlehjem etter prinsippet om at alle skulle ha et eget værelse med sine egne møbler. Sammen med stiftsprost Gustav Jensen gjør de etablering av gamlehjem til en kirkelig oppgave, i 1907 innvies Kampens gamlehjem og to år senere i Rosenborggaten. I 1916 kan gamlehjemmet i Geitmyrsveien tas i bruk. Nå bygger både kristelige og humanitære organisasjoner, og snart også kommunen, gamlehjem i Oslo. Stort sett er det Eugene Hanssens ideer som følges, ofte leder han også planleggingen – «Eugene Hanssens småhjem» ligger fremdeles synlig på Lindern. Han mottok både St. Olavsordenen, Vasaordenen og Leopoldordenen for sitt sosiale arbeid.

På 1980- og -90-tallet skjedde det en liturgisk fornyelse i Den norske kirke med Gamle Aker som særlig viktig sted for inspirasjon. Utviklingen var muliggjort gjennom det økumeniske tøvær som meldte seg i kjølvannet av andre vatikankonsil, med ny åpenhet og interesse for kirkens liturgiske arv. I Gamle Aker stod sokneprest Torgeir Havgar sammen med kantor Olaf Buverud og snart komponist og korleder Trond Kverno i front for utviklingen. – I Oslo i dag er det liturgiske nybrottsarbeid som skjedde i Gamle Aker særlig synlig i Uranienborg kirke og Oslo domkirke.

Gradvis ble deler av Gamle Aker sokn utskilt og det ble dannet nye menigheter, som Sagene, Paulus, Jakob, Kampen og Uranienborg. I 1917 utskilles det som får navnet Markus menighet fra Gamle Aker, størstedelen av soknet tilbakeføres i 2013 til det som da har fått navnet Sentrum og St. Hanshaugen sokn. «Kirkebruksplanen» fra 2018 for Oslo bispedømme foreslår at Lovisenberg kirke tas ut av bruk som gudstjenestested for Den norske kirke. Eier av Lovisenberg kirke, Stiftelsen Diakonissehuset Lovisenberg, tilbyr en stilling knyttet til arbeid mot barn og unge i Lovisenberg-området, mot at kirken ikke tas ut av bruk, et tilbud som imøtekommes. Ytterligere nyordning bringer så Lovisenberg og Gamle Aker sammen, fra 2020 utgjør de i fellesskap *St. Hanshaugen sokn*.

Orientering – å være kirke i dag

Andre halvdel av 1800-tallet og videre er gjerne i populærkultur og forskning karakterisert som en tid preget av *sekularisering*, en utvikling hvor religiøs overbevisning og praksis svekkes både på det individuelle og det kollektive området. Som en tid hvor kirke- og kulturliv gradvis beveger seg i ulike

retninger. Rådende teorier i andre halvdel av 1900-tallet har argumentert for at sekulariseringen bare ville fortsette, såkalte *sekulariseringsteorier*. Inn på 2000-tallet fremholder imidlertid ledende samfunnsvitere at det nå skjer en endring. At samtidig som den andelen av befolkningen i den vestlige verden, også Norge, som ikke er medlem i noen tros- eller livssynssamfunn er økende, så betyr likevel ikke dette at menneskers åndelige søken og lengsel svekkes.

Vår samtid karakteriseres gjerne i forskningen som *postsekulær og postkristen*. Dette er i dag en pågående samtale som særlig er synlig i religionsvitenskap, -sociologi, filosofi og teologi.

På den ene side konstaterer man at skillene mellom det religiøse og det sekulære, som har preget sekulariseringen, i dag er mykere, mer porøse, enn for bare noen tiår siden. Det betyr ikke at samfunnet nå vender tilbake til en tid før sekularisme og før opprør mot religiøse autoriteter og tradisjoner. Men det betyr at kultursituasjonen befinner seg på et nytt eller annet sted enn hvor vi var før. Mens tradisjonell religionstilhørighet gjerne karakteriseres som «religiøsitet», karakteriseres dagens åndelige/ religiøse søken i forskningen som «spiritualitet», en søken som er mer individuell og gjerne i større grad frikoblet fra autoriteters påstander eller tradisjonens rammer. Denne situasjon er det som karakteriseres som *postsekulær*. På den annen side har mennesker i vår kultur fortsatt kjennskap til de tradisjonelle kristne ord og begreper. Men samtidig som de har dette kjennskap, har de gjennom sekulariseringen i stor grad mistet både forståelse for, innholdet i og identifikasjon med de tradisjonelle kristne ord og begreper. Denne samtidssituasjon karakteriseres gjerne som *postkristen*.

Typisk for denne postsekulære og postkristne situasjon er at mennesker søker livstolkning på mer komplekse, differensierte, hva som i forskningen gjerne karakteriseres som mer *hybride* måter. Vi ser en kombinasjon av nye og gamle praksisformer og fenomener. Gamle praksiser gis nytt innhold som f.eks. i dagens *pilegrimsrenessanse* som kjennetegnes av det å være i bevegelse, gjøre opplevelser og erfaringer knyttet til natur, kropp og helligsted, stadige overraskelser, veksling mellom vandring i taushet og de mange møter og fellesskap. – I religionssosiologien fremholdes gjerne dagens pilegrimsrenessanse som ett av de fremste konkrete uttrykk for menneskers åndelige søken i dag. Vi ser videre en ny stor interesse for kirkekonsserter, det å søke helligstedet i inn- og utland for å tenne lys eller bare stille tilstedeværelse. – For mange kombineres slike elementer med andre elementer fra østlig, førkristen eller annen religiøs tradisjon og danner et lappeteppe, s.k. *patchwork religion*. Sammenfattende kan vi her avlese en ny søken etter det hellige som overskridende erfaring, for hellig rom og sanselige, gjerne estetiske religiøse uttrykk, som på ulikt vis kan gi rom for det sårbare mennesket. I det aller seneste har erkjennelsen av naturens sårbarhet gitt en sterk moralsk impuls i retning av miljø- og naturvern i en tid med økologisk krise. Nettopp denne kultursituasjon tydeliggjøre både muligheter og utfordringer for hvordan å være folkekirke i dag.

Orientering – hva kjennetegner vårt sted?

Soknet har ca 24 000 innbyggere, hvorav 11 000 er medlemmer av Den norske kirke. St. Hanshaugen menighet hører til bydel St. Hanshaugen, der det bor 40 000 mennesker. Den sørlige halvdel av soknet, retning Oslo sentrum, kjennetegnes av større mobilitet, gjennomtrekk og mer unge beboere, mens det lenger nord i soknet er mer stabilitet, preget av en mer sammensatte befolkningsgrupper.

Andelen én-personhusholdninger er i bydelen St. Hanshaugen på 57%, mens den i hele Oslo by er på 49%. Andel husholdninger i bydelen med 1 barn er i 2019 på 8,8%, med 2 barn på 4,8%, med 3 barn eller fler på 1,3%. Andelen husholdninger med barn er følgelig på 14,9%.

Ytterligere bydelsfakte finnes her: <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/sthanshaugen>

Demografiske tall for 2019 viser følgende sammensetning av aldersgrupper i tidligere Sentrum- og St.Hanshaugen sokn. Tallene speiler også situasjonen i St. Hanshaugen sokn på en god måte.

0 år: 471	40-49: 4102
1-5: 7435	50-59: 2759
6-12: 1191	60-66: 1297
13-15: 392	67-79: 1516
16-19: 641	80-89: 405
20-29: 11 611	90: 184
30-39: 9120	

Tallene viser et meget stort antall barn i barnehagealder, det er tilsvarende et stort antall barnehager i menigheten. Antallet barn faller når barna når skolealder, det ligger én barneskole i menigheten, Ila skole, hvor vi tradisjonelt har hatt et godt kirke-skole samarbeid. Antallet barn faller ytterligere når barna når ungdomsskole, menigheten har i dag ikke ungdomsskole i sitt geografiske område. Barna fra Ila skole går i hovedsak til Fagerborg ungdomsskole og får dermed med sine venner en mer naturlig tilhørighet til Fagerborg kirke, både for ungdoms- og konfirmasjonsarbeid.

Andelen unge voksne er meget stort, alder 20-40 år. I dette tallet skjuler det seg en stor andel studenter som bor i bydelen samt småbarnsforeldre. Andelen eldre er relativ lav.

Tallene er uttrykk for at området er populært for familier med små barn, men at man gjerne flytter ut av bydelen når barna blir større og når skolealder. St. Hanshaugen er likevel den bydelen i Oslo med størst andel mennesker som flytter internt i bydelen.